

بوهنتون سلام
بوهنتی شرعیات و قانون
برنامه ماستری تفسیر و حدیث

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
مہینیت علمی

تفسیر موضوعی سورہ مبارکہ (الجن)

رسالہ ماستری

محصلاً: عایشہ "متوکل"

استاد رہنما: استاد شکر اللہ "مخلص"

سال: 1443ھ قی = 1400ھ ش

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات وفتون
برنامه ماستری تفسیر و حدیث

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت علمی

تفسیر موضوعی سوره مبارکه (الجن)

رساله ماستری

محصله: عایشه "متوکل"

استاد رهنما: استاد شکرالله "مخلص"

سال: 1443 هـ ق = 1400 هـ ش

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دپیارتمنت تفسیر و حدیث

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترمه عایشه متوکل بنت حسین الله: ID: 98-650-SH-MST-98-650 محصله دور پنجم تفسیر و حدیث ۵ رساله ماستری خویش را زیر عنوان: تفسیر موضوعی سوره مبارکه الجن به روز ۱۳/۱۹/۱۴۰۰ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۹۴ (نمره به عدد) خود و چهار (نمره به حروف) گردید.

موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	استاد محمد نعیم جلیلی	عضو هیات	
۲	دکتور محمد مزمل اسلامی	عضو هیات	
۳	استاد شکرالله مخلص	استاد رهنا ورنیس جلسه دفاع	

..... معاون علمی

..... امر بورد ماستری

خلاصه موضوع

موضوعی را، که بنده به عنوان پایان نامه تحصیلی دوره ماستری برایم برگزیده ام، آن عبارت از تفسیر موضوعی سوره مبارکه الجن میباشد. این سوره مبارکه حاوی موضوعات چون گوش فرا دادن جنیات به تلاوت قرآن کریم و ایمان آوردن آنها به قرآن و بعضی از مسائل پیرامون آنها را شامل میشود، که در این نوشته تا حد توانم روی آن بحث کرده ام.

خلاصه سوره

محور اصلی این سوره مبارکه را موضوع جن و امور خاصه ای که به جنیات تعلق دارد تشکیل میدهد، که ابتدا از سمع و شنیدن قرآن کریم الی قبولیت و ایمان آوردن جنیات به قرآن را بیان نموده و بعداً بعضی امورات عجیب که مربوط به جنیات میشود توضیح داده است، مانند استراق السمع، هدف قرار گرفتن آنها ذریعه شهاب سنگ سوزاننده و آتشین، و اطلاع داشتن جنیات به بعضی اسرار غیب. بعد از آن ذکر تقسیم شدن جنیات را به دو گروه مسلمان و کافر و سر انجام هر دو گروه را بیان نموده است. و بالأخره ذکر خاص بودن علم غیب به الله متعال و همچنان احاطه نمودن علم الله جل جلاله به امورات کائنات سوره را خاتمه بخشیده است.

در این سوره از آیه اول تا آیه پا نزده این مطلب بیان شده است که گروهی از جن ها با شنیدن قرآن چه تاثیری از آن گرفته اند و پس از با زگشتن به نزد جن های دیگر چه مطالبی به آنان گفتند.

در این باره خدای بلند مرتبه تمام گفت و گوی آنها را نقل نکرده است. بلکه تنها آن مطالب ویژه ای را که قابل ذکر بودند نقل فرموده است.

به همین دلیل نحوه بیان هم چون یک گفت و گوی پیوسته نیست. بلکه فرازهای مختلف آنها به این نحوه بیان شده است که آنان چنین و چنان گفتند.

پس از آن از آیه 16-18 این مطلب به مردم تفهیم شده است که اگر از شرک دست بردارند و بر راه راست استوار بمانند، نعمت ها و برکات بر آن ها سرا زیر میشود و اگر نه نتیجه روی گرداندن از پند و اندرز الهی این خواهد بود که به عذابی سخت گرفتار خواهند آمد.

سپس از آیه 19-23 کافران مکه به این خاطر مورد سرزنش قرار گرفته اند که هنگامی که پیامبر خدا صدای فرا خواندن به سوی خدا را بلند می کرد، آنان برای حمله و رفتن به او از هر سو هجوم می آورند. در حالی که کار پیامبر تنها رساندن پیام های خدا است، و او مدعی این نیست که رساندن سود و زیان به مردم در اختیار او است. سپس از آیه 24-25 به کافران هشدار داده شده است که امروز شما پیامبر صلی الله علیه وسلم را بی یار و یاور دیده تلاش می کنید دعوت او را سرکوب کنید و صدای او را خاموش کنید، اما زمانی خواهد رسید که خواهید فهمید بی یار و یاور واقعی کیست. آن هنگام دور است یا نزدیک، پیامبر این را نمی داند، اما آن هنگام به طور قطع فرا خواهد رسید. در پایان به مردم فرموده شده است که عالم الغیب تنها خدا است. رسول تنها از همان مقدار علمی برخوردار است که خدا بخواهد به او بدهد، این علم به اموری مربوط می شود که برای انجام وظیفه ی پیامبری ضروری اند و این علم با چنان شیوه ی حفاظت شده ای به پیامبر داده می شود که امکان هیچ گونه دخالت بیرونی در آن وجود ندارد.

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
1.....	مقدمه
1.....	اهمیت و موضوع
2.....	ضرورت تحقیق
3.....	غرض و هدف از تحقیق این موضوع
3.....	سوالات تحقیق
4.....	پیشینه تحقیق
5.....	روش تحقیق

تمهید

7.....	تعریف تفسیر موضوعی
7.....	الف: تعریف تفسیر در لغت
7.....	باء: تعریف تفسیر در اصطلاح
8.....	موضوع در لغت
8.....	موضوع در اصطلاح
8.....	تعریف تفسیر موضوعی
10.....	اقسام تفسیر موضوعی

معرفی اجمالی سوره مبارکه الجن

11.....	الف: نام این سوره
11.....	باء: وجه تسمیه این سوره

- ج: ترتیب این سوره 12
- د: محل نزول این سوره 12
- ه: تعداد آیات این سوره 15
- و: فضایل این سوره 15
- ز: خصوصیات این سوره 17
- ح: محتوای این سوره 17
- ط: موضوع مطالب و مباحث این سوره 17
- ی: محور این سوره 18
- ک: مناسبات این سوره 19
- ل: مناسبت این سوره به ماقبل (سوره نوح) 19
- م: مناسبت این سوره به ما بعد (سوره مزمل) 20
- تعریف جن 21
- الف: جن در لغت 21
- با: جن در اصطلاح 21
- دلیل نام گذاری جن 22
- دلایل وجود جن 22
- الف: وجود جن از بدیهیات است 22
- با: دلایل وجود جن در قرآن کریم 23
- ج: دلایل وجود از سنت 28
- ماهیت و ماده خلقت جن 30
- زمان آفرینش جن 30

- 31..... هدف پیدایش جن
- 32..... شکل ونحوه ساختار جن
- 35..... انواع جن
- 36..... عمر ومرگ جنیات
- 38..... فرق جن با ملایکه
- 39..... حکم ایمان داشتن به وجود جن

مقطع اول: آیات (1-7)

- 40..... گوش فرا دادن جنیات به قرآن کریم وایمان آوردن آنها
- 41..... سبب نزول
- 42..... تفسیر اجمالی
- 44..... مفهوم کلی آیات
- 45..... آیات این مقطع موضوعات ذیل را شامل میشوند
- 45..... جن وقضیه ایمان
- 48..... آیا جنیات نبی مستقلی داشته اند؟
- 49..... جنیات مکلف به ایمان آوردن به پیامبران الهی اند
- 50..... انسان ها از جنیات طلب کمک میکنند
- 51..... سبب نزول این آیه
- 53..... کمک خواستن از جنیات حرام است
- 55..... رهنمایی های آیات

مقطع دوم: آیات (8 - 17)

- 56..... حکایت بعضی از اعمال جنیات

- 57..... ارتباط این مقطع با مقطع قبلی
- 58..... اسباب نزول
- 58..... تفسیر اجمالی
- 61..... آیات این مقطع موضوعات ذیل را شامل میشوند
- 61..... حراست و نگهبانی آسمان ها
- 62..... تعریف شهاب
- 63..... استراق السمع
- 66..... خرافات دوران جاهلیت
- 68..... فرقه ها و گروه های جنیات
- 74..... آیا جنیات مومن داخل جنت میگردند؟
- 75..... مکافات استقامت بر دین
- 75..... تعریف استقامت در لغت و اصطلاح
- 77..... استقامت بر دین دارای مکافات دنیوی و اخروی است
- 77..... الف: مکافات دنیوی استقامت بر دین
- 77..... ب: مکافات اخروی استقامت بر دین
- 79..... مجازات عدم استقامت بر دین
- 80..... رهنمایی های آیات

مقطع سوم: آیات (18 - 24)

- 81..... ذکر بعضی از مفاهیم وحی شده به رسول الله صلی الله علیه وسلم و بیان اصول رسالت....
- 82..... ارتباط این مقطع با مقطع قبلی
- 82..... اسباب نزول

82.....	تفسیر اجمالی
85.....	آیات این مقطع موضوعات ذیل را شامل میشوند
85.....	نهی از شرک
88.....	مساجد خاص جهت توجه به الله اند
90.....	تعریف مسجد
90.....	فضائل مسجد
92.....	آداب مسجد
96.....	وحی درباره اجتماعی که در اطراف پیامبر صلی الله علیه وسلم صورت گرفته بود
97.....	اعلان توحید و برائت از شرک
99.....	نفی مالکیت از پیامبر صلی الله علیه وسلم
100.....	تعریف و مسئولیت های رسالت
100.....	الف: تعریف رسالت
101.....	ب: وظایف رسول
101.....	1- تبلیغ شریعت ربانی
102.....	2- دعوت مردم به سوی الله متعال
103.....	مثالی که نقش پیامبران را توضیح میدهد
104.....	3- تبشیر و انذار
105.....	4- اصلاح و تزکیه ی نفس و روان
106.....	5- تصحیح افکار منحرف و عقاید نا درست
107.....	6- اتمام حجت
108.....	7- مدیریت و رهبری امت

110..... رهنمایی های آیات

مقطع چهارم: آیات (25 - 28)

111..... علم غیب مختص به الله است

111..... ارتباط این مقطع با مقطع قبلی

112..... تفسیر اجمالی

118..... آیات این مقطع موضوعات ذیل را شامل میشوند

118..... علم غیب

118..... الف: تعریف علم غیب در لغت

119..... با: غیب در اصطلاح

119..... ج: انواع علم غیب

119..... 1- غیب مطلق یا حقیقی

119..... 2- غیب اضافی

120..... د: انبیاء غیب را نمی دانند

124..... ه: مغیبات پنجگانه

125..... 1- زمان وقوع قیامت

126..... 2- علم زمان باریدن باران و محل آن

126..... 3- علم به آنچه که در رحم است

127..... 4- انسان دقیقاً نمیداند فردا چه کاری خواهد کرد

127..... 5- هیچ کس نمیداند در کدام سرزمین می میرد

127..... و: فرق بین علم غیب و اخبار غیب

128..... ز: جنیبات و فرشته ها غیب را نمی دانند

128.....	1- دلایل عدم فهم فرشته ها از علم غیب
129.....	2- دلایل عدم فهم جنیبات از علم غیب
129.....	ح: نفی کردن علم غیب از تمام مخلوقات
132.....	رهنمایی های آیات
133.....	نتیجه گیری
134.....	فهرست آیات
138.....	فهرست احادیث
140.....	فهرست اعلام
143.....	فهرست اماکن
144.....	فهرست مصادر و مراجع
summery.....	150

نتیجه گیری

در نتیجه تفسیر موضوعی سوره مبارکه (الجن) نتایج ذیل را به دست آوردیم.

- 1- از مجموع این آیات قسمی معلوم میشود که جن یک موجود خیالی نیست چنانکه بعضی از مردمان فکر میکنند بلکه جن یک موجود واقعی و مادی است.
 - 2- جن موجودی است که دارای روح و جسم است و از خود خصوصیات و ویژه گیها دارد که در شرایط عادی از حس پنهان است.
 - 3- جن یک مخلوق مستقل جدا از فرشته است و از جنس شیطان یا ابلیس است و جنها و شیاطین سرکش و متمرّد هستند.
 - 4- جن یک مخلوق مکلف مانند انسان است و دارای مسئولیت است.
 - 5- جن قبل از انسان خلق شده است.
 - 6- جن از شعله آتش خلق شده است.
 - 7- جنها مانند انسان تا زمان مرگ در دنیا زندگی میکنند.
 - 12- جن دارای علم و ادراک و تشخیص حق از باطل و دارای قدرت منطق و استدلال است.
 - 13- جن ها مانند انسان نیکوکار و گناهکار دارد.
 - 14 جن ها مانند انسان می میرند و از بین میروند.
 - 15- جن ها به رسول الله صلی الله علیه وسلم و به کتاب او ایمان آورده اند.
 - 16- جن ها مانند انسان دوباره برای حشر زنده میشوند.
 - 17- جن توانمندی و قدرت بالا رفتن به آسمان و استراق سمع را قبل از بعثت رسول الله صلی الله علیه وسلم را داشتند و بعد از بعثت از ان منع شدند.
 - 18- جن ها به بعضی انسانها ارتباط برقرار میکنند.
 - 20- به جن ها پیامبر مستقلى فرستاده نشده است.
 - 21- جنیات از علم غیب آگاهی ندارند.
- وصلی الله علی سیدنا محمد و علی آله واصحابه اجمعین.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af